

АСОЦІАЦІЯ МІСТ УКРАЇНИ

ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ
ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

вул. Січових Стрільців, 73, 11 поверх, м. Київ, Україна, 04053

+38 044 486 28 78 +38 067 103 58 88

info@auc.org.ua amu.inform@gmail.com t.me/auc_ua auc.org.ua

№ 5-130/25

від 24 лютого 2025 року

Прем'єр-міністру України
Денису ШМИГАЛЮ

*Щодо наповнення відомчої
інформаційної системи Державної
міграційної служби України
актуальними даними про
чисельність населення*

Шановний Денисе Анатолійовичу!

Законом України від 19 листопада 2024 року № 4059-IX «Про Державний бюджет України на 2025 рік», зокрема частиною 10 Прикінцевих положень, передбачено Кабінету Міністрів України, обласним військовим (державним) адміністраціям, Київській міській військовій (державній) адміністрації до 1 квітня 2025 року за участю органів місцевого самоврядування вжити заходів щодо наповнення відомчої інформаційної системи Державної міграційної служби України (далі - ДМС) актуальними даними про чисельність населення для забезпечення об'єктивного розподілу фінансових ресурсів між бюджетами, що становлять бюджетну систему України, в тому числі здійснення горизонтального вирівнювання податкоспроможності території, починаючи з 2026 року.

Відповідно до Порядку створення, ведення та адміністрування реєстрів територіальних громад, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2022 р. № 265 «Деякі питання декларування і реєстрації місця проживання та ведення реєстрів територіальних громад», виконавчий орган сільської, селищної або міської ради (далі - Орган реєстрації) для потреб декларування та реєстрації місця проживання (перебування) осіб, зокрема для обліку осіб, які проживають на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, формує та веде в електронній формі реєстр територіальної громади (далі - РТГ) засобами власної інформаційно-комунікаційної системи або засобами відомчої інформаційної системи ДМС (далі - ВІС ДМС) із доступом через офіційний веб-сайт ДМС.

При цьому, Орган реєстрації, що веде РТГ із використанням власної інформаційно-комунікаційної системи, забезпечує передачу відомостей із РТГ до ВІС ДМС із подальшою передачею до Єдиного державного демографічного реєстру.

РТГ створені на основі:

1) відомостей з Державного реєстру виборців, які були одноразово передані на запит Органу реєстрації відповідно до ч.4 ст.26 Закону "Про державний реєстр виборців" та постанови ЦВК від 17.02.2016 року № 55 «Про Порядок одноразової передачі відомостей Державного реєстру виборців для створення реєстру територіальної громади» та які включають : прізвище, власне ім'я та по батькові, дату та місце народження, унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі (якщо така інформація внесена до документа, що посвідчує особу та підтверджує громадянство України), а також виборчі адреси громадян.

При цьому, у переданих відомостях відсутні такі обов'язкові дані для ведення РТГ:

- реквізити паспортних документів осіб;
- РНОКПП (індивідуальний податковий номер (ПН));
- дата реєстрації місця проживання (перебування) особи;
- відомості про дітей до 18 років;

2) картотек з питань реєстрації фізичних осіб, що були отримані Органом реєстрації від ДМС, житлово-експлуатаційних організацій та інших підприємств, установ та організацій, що забезпечували ведення картотек з питань реєстрації фізичних осіб;

3) перенесення з будинкових книг інформації про місце проживання осіб, зареєстрованих в приватних будинках;

4) відомостей, отриманих Органами реєстрації в процесі здійснення реєстраційних дій.

На звернення Асоціації міст України щодо проблемних питань при наповненні громадами ВІС ДМС громади повідомили, що робота по наповненню РТГ та ВІС ДМС активно ведеться, проте звернули увагу на ряд проблемних питань, з якими стикаються Органи реєстрації при наповненні РТГ та актуалізації даних населення громади, які потребують вирішення.

1. Відсутність повної інформації щодо дітей до 18 років.

У відомостях з Державного реєстру виборців, які були одноразово передані до Органу реєстрації, інформація про дітей до 18 років відсутня.

Актуалізувати відомості про реєстрацію місця проживання неповнолітніх та малолітніх осіб складно, оскільки:

- інформація про дітей у картках реєстрації особи, отриманих Органами реєстрації від територіальних підрозділів ДМС, а також житлово-експлуатаційних організацій та інших підприємств, установ та організацій, що забезпечували ведення картотек з питань реєстрації фізичних осіб, а саме відомості про реєстрацію місця проживання дітей віком до 14-ти років, місце проживання яких зареєстроване разом з батьками (прізвище, ім'я, по батькові, дата та місце народження, дата реєстрації) - внесена не повністю;

- батьки не реєструють місце проживання дітей, в тому числі новонароджених дітей;

- реєстрація дитини за адресою місця проживання одного з батьків не відбувається у зв'язку з відсутністю при реєстрації іншого з батьків (перебування за кордоном або на війні) або відсутністю надання згоди одним з батьків на реєстрацію дитини за місцем проживання;

- відсутній доступ Органів реєстрації до даних державного реєстру актів цивільного стану (ДРАЦС), а саме щодо даних дітей, народжених дітей в період з 2008 по 2015 роки;

- у власників домогосподарств відсутні правовстановлюючі документи на житло і вони відмовляються реєструвати дітей;

Зауважуємо, що при зарахуванні дітей до закладів освіти не вимагається надання інформації про задеклароване/зареєстроване їх місце проживання. Адже, відповідно до пункту 8 Порядку ведення обліку дітей дошкільного, шкільного віку, вихованців та учнів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18.09.2017 № 684, у разі відсутності в РТГ інформації про задеклароване/зареєстроване місце проживання (перебування) дитини, один з батьків дитини чи її законний представник подає (надсилає) до закладу освіти один із документів про фактичне місце проживання (перебування) дитини для внесення відповідної інформації до профілю дитини.

Пропозиція. З метою наповнення відомчої інформаційної системи Державної міграційної служби України (ВІС ДМС) актуальними даними про чисельність населення внести зміни до пункту 8 Порядку ведення обліку дітей дошкільного, шкільного віку, вихованців та учнів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18.09.2017 № 684 щодо обов'язкового надання інформації про задеклароване/зареєстроване місце проживання (перебування) дитини при їх зарахуванні до закладів освіти.

2. Відсутність в громадах актуальних даних про внутрішньо-переміщених осіб (далі - ВПО), які проживають на території територіальної громади.

Дані про фактичну кількість ВПО відсутні в РТГ та обліковуються в Єдиній інформаційній базі даних про внутрішньо переміщених осіб.

Пропозиція. При розрахунку чисельності населення в громадах враховувати дані з обох реєстрів - РТГ та Єдиної інформаційної бази ВПО.

Надати доступ Органу реєстрації до Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб з метою обліку та врахування такої категорії жителів в чисельності населення громади.

3. Відсутність даних про іноземних громадян, які проживають на території громади за посвідками.

Іноземні громадяни проживають на території територіальної громади за посвідками на проживання, проте дані щодо такої категорії осіб відсутні в РТГ.

Пропозиція. Надати доступ Органу реєстрації до відповідних реєстрів ДМС та враховувати таку категорію осіб при розрахунку чисельності населення.

4. Відсутність даних про осіб, які відбувають покарання.

Пропозиція. Надати доступ Органу реєстрації до даних щодо осіб, які відбувають покарання та враховувати таку категорію осіб при розрахунку чисельності населення в територіальній громаді.

5. Неможливість проведення реєстраційних дій через відсутність доступу, навіть в режимі перегляду, до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно на тимчасово-окупованих територіях.

Не вирішено питання доступу до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно (ДРРП) в частині перегляду інформації для тимчасово-окупованих територій, відповідно, реєстрація/декларування місця проживання фізичних осіб не здійснюється.

Це потрібно для перевірки належності особі, що подала заявку на реєстрацію місця проживання, відповідного житла на праві власності чи належності власнику, що надав згоду особі для реєстрації місця проживання. Відсутність можливості проведення реєстрації місця проживання новонароджених дітей, дітей-підлітків, студентів, які закінчили ВУЗи, а також зняття осіб у зв'язку зі смертю, перереєстрація осіб до інших громад веде до наявних проблем із наповненням ВІС ДМС актуальними даними про чисельність населення.

У зв'язку з повномасштабним вторгненням російської федерації на територію України 24.02.2022 у частини громад не збережені паперові документи щодо реєстрації місця проживання особи та зняття з задекларованого/зареєстрованого місця проживання, що унеможливило відпрацювання на 100% даних документів та перенесення їх в цифровому варіанті до РТГ та ВІС ДМС.

Через призупинення роботи Державного реєстру речових прав на нерухоме майно можливість прописки/виписки громадян призупинено.

Пропозиція. Надати доступ Органам реєстрації до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно (ДРРП) в частині перегляду інформації для тимчасово-окупованих територій для реєстрація/декларування місця проживання фізичних осіб.

6. Неможливість актуалізації даних жителів територіальних громади, які перебувають за кордоном та відсутні через вимушену міграцію.

Наразі присутня проблематика з актуалізації даних в РТГ через вимушену міграцію населення, передусім жінок і дітей, пов'язану із небезпекою, нестабільністю та невизначеністю в період воєнного стану.

Особи, які виїхали за кордон, не задекларували своє місце проживання. Громадяни змінюють місце реєстрації, проте повідомлення про зняття їх з обліку, не надходить до Органів реєстрації.

Пропозиція. Надати доступ або забезпечити електронну взаємодію Органу реєстрації з відповідними реєстрами Державної прикордонної служби та ВІС ДМС.

7. Відсутність у громадян правовстановлюючих документів на нерухоме майно.

Наявна значна кількість житла, яке побудоване до 2013 року і належним чином не оформлено право власності на будинок та відповідні дані не внесено до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, що унеможливує реєстрацію та актуалізацію даних громадян, які там фактично мешкають, в тому числі реєстрацію дітей.

Пропозиція. Здійснювати реєстрацію місця проживання таких осіб на підставі документів, передбачених статтею 31 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» для державної реєстрації права власності на об'єкти нерухомого майна, що були закінчені будівництвом до 5 серпня 1992 року а саме:

- виписки із погосподарської книги, наданої виконавчим органом сільської, селищної, міської ради або відповідною архівною установою;

- документу, що посвідчує речове право на земельну ділянку під таким об'єктом, крім випадку, коли таке речове право зареєстровано в Державному реєстрі прав. При цьому, документом, що посвідчує речові права на земельну ділянку під таким об'єктом, може також вважатися рішення відповідної ради про передачу (надання) земельної ділянки в користування або власність.

8. Складність в наповненні РТГ та ВІС ДМС в тимчасово-окупованих громадах.

Актуальна інформація про чисельність населення буде після деокупації громад, оскільки інформація щодо реєстрації/зняття з реєстрації, інформація про померлих осіб надходить з реєстрів ДМС із запізненням.

Крім того, є проблеми з наповненням та актуалізації даних в РТГ та ВІС ДМС через:

- недоступність інфраструктури міської ради (захоплення приміщень, техніки, бази даних та обладнання, що залишилась на окупованій території);

- відсутність доступу до даних на окупованих територіях, а саме: громадяни, які залишились на окупованій території або змінюють місце проживання, не можуть зареєструвати чи зняти реєстрацію на підконтрольній Україні території;

- відсутність реєстрації народження, смерті чи зміни сімейного статусу (одруження, розлучення) в українських реєстрах та як наслідок, не внесення такої інформації до бази даних Державної міграційної служби України;

- міграцію населення (громадяни, які покидають тимчасово-окуповані території, не завжди встигають оформити належним чином документи, наприклад, знятися з реєстрації чи оформити статус внутрішньо переміщеної особи);
- повернення на тимчасово окуповані території - після релокації частина громадян повертається на тимчасово-окуповані території без належного документального оформлення;
- міжнародну міграцію (виїзд за кордон із тимчасово-окупованих територій, що не фіксується Державною Прикордонною службою та ДМС).

9. Органи реєстрації не отримують від відділів ДРАЦС інформацію щодо померлих осіб в електронній формі.

Пропозиція. Забезпечити електронну інформаційну взаємодію Органів реєстрації з відділами державної реєстрації актів цивільного стану у частині зняття з реєстрації місця проживання померлих осіб.

10. Складність в наповненні/актуалізації РТГ та, відповідно ВІС ДМС через небажання мешканців громади здійснювати реєстрацію/декларацію місця проживання.

Органи реєстрації стикаються з проблемою внесення даних про осіб, які фактично проживають на території громади без реєстрації/декларування місця проживання.

Наявний також значний обсяг даних, які потребують уточнення та які неможливо актуалізувати без особистого звернення особи. Оскільки до ВІС ДМС передаються лише повні дані, є потреба з актуалізацією даних громадян через відсутність РНОКПП, паспортних даних, дат реєстрації місця проживання.

Інформація щодо реєстрації, зняття з реєстрації осіб, які проживають у приватних будинках, міститься у будинковій книзі, яка зберігається у власника/користувача. Така інформація вноситься до РТГ по мірі надходження/передачі будинкових книг до Органу реєстрації.

В РТГ відсутні також дані осіб, які проживають на території територіальної громади без реєстрації місця проживання через зняття з реєстрації власниками житла. Після зняття з обліку власником житла, значна частина громадян не реєструє своє фактичне місце проживання у зв'язку з:

- відсутністю прав на житло або ненадання згоди власником житла на реєстрацію/декларацію місця проживання;

- небажанням військовозобов'язаних реєструвати/декларувати місце проживання.

Залишається також значний відсоток мешканців (переважно у селах) дані яких змінились. Наприклад, адреса реєстрації місця проживання у населених пунктах громади була неповною - зазначено тільки село, без конкретизації вулиці і номеру будинку. В РТГ ж потрібно вносити повну адресу із назвою вулиці і номером

будинку. У зв'язку з цим частина населення громади залишається у вкладці «помилки», і відповідно ці особи не враховані в загальну кількість населення громади.

Незважаючи на зусилля ОМС, в тому числі інформаційні заходи, мешканці громад не завжди реєструють/декларують своє місце проживання, що призводить до того, що дані, які передаються до ВІС ДМС є неповними та часто не відповідають фактичній чисельності населення громади.

Чисельність населення - важливий демографічний показник, який змінюється не тільки за рахунок реєстрації та зняття з реєстрації місця проживання осіб, а й в результаті народжуваності, смертності й міграції (включно з ВПО). Але до ВІС ДМС з РТГ іде виключно інформація про фізичних осіб, які задекларували/зареєстрували місце проживання або знялись з реєстрації. Таким чином, на сьогодні більшість органів місцевого самоврядування не володіють актуальними даними про значну категорію осіб, які проживають в територіальній громаді, що унеможливить забезпечення об'єктивного розподілу фінансових ресурсів між бюджетами, що становлять бюджетну систему України, в тому числі здійснення горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій, починаючи з 2026 року.

Просимо дати доручення профільним міністерствам – Міністерству освіти і науки України, Міністерству соціальної політики України, Міністерству розвитку громад та територій України, Міністерству цифрової трансформації України, Міністерству юстиції України щодо вирішення зазначених проблемних питань, а також внесення змін до нормативно-правових актів.

З повагою

Виконавчий директор

Олександр СЛОБОЖАН

Гончаренко Ірина
(044)486-28-41
i.honcharenko@auc.org.ua